

Delavska Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrletno Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Je vstajenje...

Vsi napor našemu rudarju izboljšati njegov mizerni položaj bolj ali manj ostajajo brez vsakega uspeha. Se celo več. V to težko življenje padajo novi udarci. Zadnji dogodki nam to dovolj jasno potrjujejo. TPD si kljub zahtevam in urgencam delavskih zastopnikov ni pravočasno zagotovila naročil. Čakala je, da to stori delavstvo samo. Delavci naj namreč v bodoče skrbijo, da bo ona imela naročila. Delavci naj se brigajo, da se bo obratovalo in bodo tako tudi v nadalje TPD omogočeni dobički.

To stanje, ki vlada že nekaj let v rudarskih revirjih, ubija vsako voljo in iniciativo do takega dela, ki bi v resnici vodilo rudarje do boljše bodočnosti. Je nekaj posameznikov, ki delajo, toda masa ostaja napram vsemu hladna in brezbrizna. Le po dogodku, kot je bil pred dnevi, nekoliko završi, sicer pa rudar trpi in molči.

Rudarju se je namreč vzela vera v samega sebe in tako seveda tudi v njegovo moč. To vrniti rudarju je predpogoj vsakemu izboljšanju njegovega položaja. On se mora namreč zavedati, da je bitje, ki ima pravico do človeka vrednega življenja. **To pravico pa bo uveljavil le tedaj, kadar bo to svojo razdrobljeno in omajano vero v samega sebe zbral in ji dal vidnega izraza v skupnosti, to je v delavski strokovni organizaciji.**

Zato je dolžnost vseh delavskih voditeljev, da mu neprestano kažejo vrednost njegove moči. Vsled tega se nam zdi, da je zločin, ako se rudarju potom raznih časopisov servira, da so na primer velikonočni prazniki le še bolj spominjali rudarja na to, da je vsako pripovedovanje o odrešenju človeštva bajka, kakor to piše »Del. politika«. Zakaj naj bi neki vláčili v to vero, ko so vendar to zgolj gospodarska vprašanja in kakor je bilo že rečeno, vere v samega sebe in v svojo moč.

To vero je treba predvsem vrniti našemu rudarju, pa bo v marsičem na boljšem. Saj so na primer kovinarji in tudi naši papirničarji obdržali vsaj v neki meri razmere, ki so človeka vredne. To pa le zato, ker niso izgubili vere v samega sebe in tako v strokovno organizacijo.

Socialno gospodarske zanimivosti

Prvi parni stroj, ki je bil zgrajen v letu 1712, je imel 7 PS (konjskih sil). V l. 1812 se je njegova storilna sposobnost povečala na 76,5 PS in se je do l. 1876 stopnjevala na 2500 PS.

V letu 1932—33 je po statističnih podatkih znašala poraba papirja na leto in enega prebivalca: v Ameriki 55 kg, v Kanadi 32,1, na Danskem 27,4, v Nemčiji 23,9, v Avstriji 15,1, na Češkem 10,8, na Japonskem 9,8, na Poljskem 3,7, v Rusiji in v Romuniji 3,6 kg.

Problemi naših nameščencev

Nameščenci in nova uredba o odpiranju in zapiranju trgovin

V pred kratkem izšlem osnutku nove banske naredbe o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih poslovalnic ni bistvenih izprememb ter imamo vtis, da oblast hoče odpiranje in zapiranje obratov z naredbo le fiksirati, kajti dosedaj tozadevno ni bilo prave smotrnosti. Vendar pa bi k tej naredbi tudi mi — nameščenci podali nekaj pripomb, ki so vsega vpoštevanja vredne.

Pa vseh državah imajo vpeljani večji obrati tako imenovano »angleško soboto«, ki je izražena v tem, da se obratuje v sobotah nepretrgano do 2. ure popoldne, a ob tej uri se obratovanje zaključí. S tem je dana nameščencem možnost, da prosti popoldanski čas vporabijo za svoje potrebe, katerih se preko tedna nabere dovolj, in katerih nameščenec vsled zaposlenosti med tednom ne more rešiti. Tako n. pr. ta čas lahko vporabiš, ako nisi toliko srečen, da imaš doma kopalnico, za kopanje, ker ob nedeljah je naval v javna kopalnišča velik in dolgo moraš čakati, da prideš na vrsto. Tudi za one, ki goje sport v tej ali ali obliki, recimo za hribolazce ali pa smučarje, to prosto popoldne veliko zaleže. V Savski banovini so že zdavnaj uvideli potrebo angleške sobote ter so jo z naredbo vpeljali in sicer v splošno zadovoljnost tako delodajalcev, kakor tudi nameščencev. Saj navsezadnje je tudi delodajalec, dasiravno ni tako vezan na ure kakor nameščenec, rad prost. Mi smo mnenja, da bi bila ta zadeva tudi pri nas lahko izpeljiva, kajti delodajalci ne bi bili na

škodi, če vpoštevamo, da je nepretrgan urnik sedmih ur vsaj toliko vreden nego deljeni urnik osmih ur. Po našem naj bi se v sobotah delalo le od 7. do 14. ure. Poleg vsega pa tisti, ki se nas to tiče, dobro vemo, da kupčija v sobotah popoldne že počiva.

Po čl. 29/b naj bi bile trgovine dopoldne odprte v naslednjih praznikih: Na praznik sv. Jožefa, na drugi velikonočni dan, na praznik vnebohoda, na drugi binkoštni dan, na dan sv. Petra in Pavla, na praznik Marijinega vnebovzetja, na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja in na drugi božični dan. Povečini so to samo prazniki, ki jih ljudstvo vedno praznuje, ne glede na to, da so med njimi tudi cerkveno-obvezni prazniki ter bi že z ozirom na to naredba ne smela dopuščati odpiranja trgovin, pa naj si bo to tudi samo dopoldne. Mnenja smo, da je ta člen nujno potrebno v toliko izpremeniti, da naj bodo poslovalnice v mestih Ljubljana, Maribor in Celje zaprte vse navedene dni, a na deželi odprte le dve uri dopoldne. Gornji dnevi naj se pa v naredbi točno določijo, da ne bo pred vsakim praznikom ugibanja, ali se praznuje ali ne, kakor je bilo dosedaj to običajno ter je za vsak praznik posebej o tem sklepalo Združenje trgovcev.

Mislimo, da gornji dve zahtevi nista neupravičeni ter bi jih merodajni faktorji pri nekoliko dobri volji kaj lahko uveljavili.

Zborovanje II. rudarske skupine v Zagorju

V soboto 14. t. m. popoldne se je vršilo zborovanje II. skupine rudarske zadruga. Po otvoritvi načelnika tov. Krautbergerja, je podal besedo tov. Pliberšku iz Trbovelj, ki je poročal kot glavni delegat pri pogajanjih za odjem premoga od TPD. Delegacija je bila poslana v Belgrad v zelo nesrečnem času, namreč ravno pred Vel. prazniki, ko gredo poslanci in ministri na dopust in ko se vrše razne proračunske seje ministrstev. Vendar je delegaciji po tov. Pliberšku in Strucu uspelo priti do razgovorov na merodajnih mestih. Obljubilo se jim je, da bo država odjemala vsaj v tej višini premog kot lansko leto. Do končne pogodbe še ni prišlo. Tekom štirinajstih dni bo pogodba definitivno sklenjena. Sedaj je samo provizorično določena oddaja, da ne bi rudarji stali cel mesec april. Zalostno dejstvo je to, da so bila merodajna mesta glede

na vsakoletno odpoved v pravem času zainteresirana od strani II. skupine rud. zadruga že v januarju in vendar se ni nič upoštevalo, ter so morali rudarji pri tem trpeti. Naj bi se vendar enkrat uredilo tako, da bodo rudarji saj v tem pogledu zadovoljni. Vsega odjema premoga od TPD je bilo v lanskem letu 27 odst., vse drugo pa od državnih rudnikov in drugih. Pripominja pa tov. Priberšek, če bi hoteli polne zaposlitve pri sedanjih racionalizaciji, bi morala država najmanj en milijon ton več naročiti od TPD.

Poročalo se je tudi o zakonitvi eksistenčnega minimuma. Tu je bila živahna debata, nakar je tov. Pliberšek razjasnil to stališče. Pri tem vprašanju se mora upoštevati vse, bodisi cene glede nabave obleke, hrane, upoštevati rudarjeve socialne datjave, kulturne itd. To, kar imamo sedaj, sploh ne odgovarja za človeka dostojno življenje. Gospodje, ki bodo o tem odločali, naj pogledajo na svoj eksistenčni minimum, in ne delavčevega, potem bodo imeli jasno sliko, koliko pripada vsakemu, da bo vsaj dostojno živel. Delavcu, ki fakično ustvarja blagostanje državi in družbi, naj se da pravična plača kot mu gre. Potem bo zavladalo med njimi zadovoljstvo. To bo možno pa le takrat, ko bo današnja človeška družba sprejela nazaj nauk krščanstva, kjer mora zavladati med narodi in ljudstvom ljubezen, kjer si bomo vsi bratje. Izginiti mora sebičnost, današnje zmaterijalizirane človeške družbe, ki stremi samo za čim večjim dobičkom, dočim stradajo in umirajo milijoni.

Tudi v tem oziru prednjači Amerika. Na zadnjem mestu sta Rusija in Romunija. Tudi tu ni podatkov za Jugoslavijo.

Prebivalstvo vsega sveta znaša po statističnem poročilu nemškega statist. urada 2.030.000.000. Skupna produkcija papirja vsega sveta je cenjena po poročilu Mednarodnega urada dela v Ženevi za leto 1930 na 15.450.000 ton. Povprečno pride tedaj na osebo 7,6 kg papirja.

Jeseniški kovinarji v boju za svoj vsakdanji kruh

Jesenice, 9. aprila.

Obratne razprave

Razgovori so se nadaljevali vsak dan za vse one obrate, v katerih pri prejšnjih razgovorih ni prišlo do sporazuma. Poleg tega se je začelo razpravljati za žično valjarno kot z zadnjim obratom v tovarni na Savi, kjer se pogajanja doslej še niso vršila. Tudi v teh razgovorih za vse obrate ni prišlo do sporazuma, dosežen je bil samo v mehanični delavnici. Zmanjšalo se je število kategorij, izvršila korektura temeljnih plač in besedila. Razprave po obratih so se z mehanično delavnico zaključile. Vsi še sporni obrati kakor cevarna, priključeni oddelki martinarne, ekonomat in žična valjarna, se bodo reševali naprej na zaključnih razgovorih na direkcijski glasom sporazuma pri razgovorih v Ljubljani. Radi tega so se predstavniki delavstva takoj v petek popoldne po obratni razpravi za mehanično delavnico javili pri pooblaščenem zastopniku zaključnih razgovorov g. gen. tajniku družbe dr. Obersnelu. Po kratkem poročilu za katere obrate je prišlo do sporazuma in za katere ne, so izrazili željo, naj se tako določijo dnevi za zaključna pogajanja. Po par besedah telefonskega razgovora med dr. Obersnelom in tehničnim ravnateljstvom pa je bila vsa borba postavljena v položaj, kakršnega si delavski predstavniki z vsem delavstvom vred, kljub temu, da so vajeni že vsakovrstnih trikov od podjetja, ni niti najmanjše nadejalo. Tehn. ravnateljstvo javi,

da mu ni znano o kakih doseženih sporazumih in jih zato ne more priznati

Kaj se je dogajalo v notranjosti predstavnikov delavstva po teh besedah, naj čitatelji sodijo sami. Delavski predstavniki so se takoj javili pri ravnateljstvu in zahtevali na te besede točnejšega pojasnila. Izjava se je ponovila s pripombo, naj organizacije vložijo za vsak obrat pri ravnateljstvu svoje predloge pisмено. Več kot en mesec po tem, ko se je v Ljubljani napravil sporazum, da se razprave vršijo po obratih in ko se je to v preko tridesetih razpravah dovršilo na podlagi delavskih in tovarniških pisanih predlogov in ko so vsako izpremembo obratni ravnateljji izvršili samo s privoljenjem oziroma odbili samo na ukaz direktorje, se zahteva vložitev predlogov. Delavski predstavniki so izjavili, da ne bodo vložili nikakih predlogov več. Ako ravnateljstvo predloge res hoče imeti; naj jih zahteva od svojih obratnih ravnateljev. Ti so bili kasneje res vsi klicani na direkcijsko. Kaj se je tam dogajalo nam ni znano. Pri ponovnem razgovoru s tajnikom in gen. ravnateljem se je določilo, da se o tem razprava nadaljuje v soboto dopoldne. Ta razgovor je bil kratek. Gen. ravnatelj je izjavil, da si bo pustil predložiti vse gradivo in bo na podlagi proučitve podal izjavo tovarne v ponedeljek ali torek. Izjava je bila podana že v ponedeljek popoldne. Tovarja izjavlja, da priznava vse sporazume, ki so bili storjeni na obratnih razpravah. Borba je prišla zopet v stari tir, zaključne razprave se bodo vršile vsak dan, konec teh pa je pričakovati v enem tednu.

Javno zborovanje

je bilo tako burno in polnoštevilno zasedeno kakor še nobeno poprej. Razumljivo. Kdo more ostati miren, ko se hoče na tak način podreti vse dosedaj z velikimi težavami storjeno delo. Sklenjeno je bilo naj se v torek ob 6 zvečer vrši javno zborovanje samo radi odgovora tovarne. Ako bo tovarna ovrгла vse dosedanje delo je delavstvo sklenilo, da demonstrativno zapusti delo. Čeprav so voditelji z vsó silo svoje moči vplivali na delavstvo, da do tega sklepa ne pride in naj

pustijo, da oni sporazumno z oblastjo rešijo položaj, se je bilo bati, da bo delavstvo svoj sklep izvedlo.

Zadnji dogodki

Jesenice, 16. aprila.

Jesenice so se po torkovem (10. aprila) javnem shodu nekoliko pomirile. Razprave so se ves teden nadaljevale. Kakor vsako nedeljo, se je tudi to nedeljo, dne 15. aprila vršilo javno zborovanje delavstva, na katerem so predsedniki strokovnih organizacij poročali o delu preteklega tedna. Razven martinarni priključenih obratov in obratov na Javorniku so v glavnem pogajanja zaključena. Za te obrate se bodo vršili razgovori prve dni tega tedna. Delavska delegacija je na ravnateljstvu zahtevala, da mora priti še ta teden do zaključnih pogajanj, ki se bodo zopet vršila v Ljubljani. Pri raznih obratih so ostale odprte še nekatere sporne točke, ki se bodo tudi skušale rešiti. V kolikor pa bi ne prišlo do sporazuma, se bo o njih razpravljalo na zaključni razpravi v Ljubljani.

Poročila so bila precej kratka, ker je bilo delavstvo o podrobnostih itak obveščeno. Za martinarno oziroma priključen obrat škarje in stiskalnice traja še vedno boj za eno paro pri akordu. Na noben način se ni mogoče tu zediniti in priti do končnega zaključka. Prav tako je težava tudi z ekonomatom, kjer se je uredilo samo to, da se je kategorija od 38 Din povišala na 40 Din in te delavce izenačilo z ostalimi, vse ostalo pa se odklanja. Pri mehanični delavnici se je vse precej posrečeno uredilo. Nižjim kategorijam so se zasluzki izboljšali in končno kategorizirali. Gotovo je, da posameznih želja, ki jih je v tem obratu največ, ni bilo mogoče upoštevati, pač pa se je gledalo, da se nikomur ni delala krivica. Uveljaviti pa bo treba za bodoče, da se uredi v vsakem obratu posebna kategorija za tiste delavce, ki se po daljši boleznii vrnejo na delo, katerega pa ne morejo takoj vršiti. Daljše poročilo se je podalo tudi o incidentu Vister-Nemci na Javorniku.

Rudarji

Zagorje. V soboto 14. t. m. je na sestanku mladinskega odseka predaval tov. Hiršl o krizi in nje vzrokih. Tako predavanje je zelo važno, predvsem zato, da se delavcu pokaže pravi vzrok, kar pa je tovariš predavatelj dobro predočil. Razvila se je zelo živahna debata.

V nedeljo 15. aprila pa je bil sestanek strok. skupine rudarjev. Tov. Ustar je poročal o shodu, katerega je sklicala za soboto 14. t. m. II. skupina. Ugotovil je, da je za tako skupno zborovanje delavstva vse premalo zanimanja. Navzoči so bili le tisti, ki so organizirani v strokovnih organizacijah. Drugi pa se ne zanimajo in čakajo, da jim kdo milostno zboljša težak položaj.

Tov. Lešnik pa je predvsem poudarjal važnost vzgoje delavskega fanta in delavca sploh.

Tovariši rudarji — krščanski socialisti. Kader naših strokovničarjev v Zagorju ni velik po številu, tembolj pa je jak po svojem delovanju. Sestanki so zelo važni, zato naj se tudi po drugih skupinah redno vršijo, da bo tako povsod dobro vzgojen kader tovarišev, kateri bodo zmožni nastopati in zastopati delavstvo.

Se tole naj povem. Marsikateri tovariš, ki je bil reduciran ali upokojen, se ne smatra več za delavca, ter se odteguje strokovni organizaciji. V Zagorju pa imamo sivolasega že upokojenega tovariša Vrtovška, katerega vedno najdete na sestanku mladinskega odseka, kakor na sestanku skupine.

Zgledi naj nam služijo za posnemanje.

Čitaj „Del. Pravico“!

Viničarski vestnik

Sv. Barbara pri Mariboru. Občni zbor skupine, dne 8. aprila je pokazal zavest viničarjev tudi v tem delu Slovenskih goric. Prišli so viničarji tudi iz sosednjega Vurberga. Po poročilu tajnika zveze se je vršila živahna debata, zlasti viničarji dornavske grajščine so imeli precej povedati in kritizirati svoje razmere. Od leta 1931 naprej niso imeli računa s svojim gospodarjem, ker ga ta noče izvršiti. Daje jim samo malenkostne predujme. Celotna plača, ki znaša pri vsakem posameznem viničarju že preko tisočev, pa še vedno leži nedvignjena. Dornavski grajšček organiziranih viničarjev ne trpi. Jasno zakaj ne. Ako bi bili vsi njegovi viničarji organizirani, potem bi jim pač moral rednejše plačevati in dajati vse njihove pravice. Povsod so si viničarji največ sami krivi, če se z njimi slabo ravna. S sredstvom pravnih postopkov po strokovni organizaciji, se ukroti tudi najbolj priganjskega in skopega vinogradnika. Seveda, če pa viničarji prostovoljno vse radi trpijo, pa naj le trpijo. Če sami sebi nočejo boljše, kdo jim potem more pomagati. Niti strokovna organizacija ne, če ne marajo biti njeni člani. Denarja za članarino se jim zdi tako strašno škoda. Če pa jih protizakonito in protipogodbno opehari in prikrajša vinogradnik, ali kak šafar zlasti z znižanjem denarnega zasluzka z odvzemom tega ali onega, v tem pa ne vidijo nobene škode. Veliko se ne upošteva, samo malenkostno. Kaj je malenkostna članarina proti ogromnim vsotam odtegnjenih skoraj celo leto po vinogradnikih? Pa ravno članarini se vsak upira in brani. To kar mora sam dati, to najbolj boli. Ono pa, kar mu drugi odvzame, prej, kakor je sam imel, tega pa ne čuti. Oh, ubogo in nezavedno naše viničarsko ljudstvo! Da se da še tako izrabljati na vse načine. To ljudstvo še ni spoznalo, da mu leži moč in uspehi v lastnih rokah. Omamljeno od raznih vplivov ter lastne nevednosti samo čaka in čaka, da bo boljše že samo prišlo brez njihove priprave in borbe. Ali žal, da se za lase nikogar niti v nebesa ne more potegniti. Torej le večkrat svinčnik v roke in računajte, koliko plačate članarine organizaciji, kaj vse od tega nazaj dobite in koliko več da vaš gospodar, dostikrat samo zato, ker ve da ste strokovno organizirani in koliko nikjer nimate in koliko ste tudi pri svojih gospodarjih prikrajšani, ako niste organizirani. — V odbor skupine so bili izvoljeni novi ljudje, od katerih se more pričakovati, da bo skupina napredovala. Pristopili so ob tej priliki tudi vsi oni, ki še niso bili organizirani.

Kapela. Občni zbor v nedeljo 15. aprila je pokazal porast članstva, skupine, pa tudi stanovsko zavest viničarjev v tem kraju. Poročilo odbora, nadzorstva, kakor tudi poročilo tajnika zveze, je bilo soglasno sprejeto. Nespremenjeni sedanji viničarski red, zakonita službena stalnost, zaščita zasluzka in zavarovanje, je bil refren celotnega zborovanja. Pristopili so še mnogi doslej neorganizirani, ker so spoznali, da brez skupnega dela in nastopa, brez strokovne organizacije, pač nikjer več danes ne gre. V odbor so bili izvoljeni tovariši: Vaupotič Fr., Fekonja Jakob, Kozar Jože, Vrbančič Jože in Knez Ivan, namestnikom Vrbančič Franc, Petek Alojz, Vombergar Franc, v nadzorstvo pa Vombergar Anton, Ivanič Franc, Ferenc Matija. Naprej po začrtani poti — živeli!

Razno

Huda jama. Tovariši Celjani so bili v nedeljo 15. t. m. na Šmohorju. Vreme so imeli zelo ugodno. Ker je Šmohor od nas oddaljen komaj eno uro hoda, bi se tudi mi radi pridružili. A muhasti Celjani nam niso nič sporočili, da gredo gori. V »Del. Pravico« so pa zapisali, da bodo imeli izlet na Šmohor 13. aprila. Ali mislite, da bi vsem bilo pretesno na Šmohorju? Pa Vam res zavidamo, da ste 15. t. m. brez nas živili lepoto in svež zrak na Šmohorju. Želimo, da kmalu zopet naredite takšen izlet. Pridružimo pa še skromno željo, da tudi nas povabite.

Oblačilno delavstvo

Skofja Loka. Ze poteka 11 mesecev, odkar obstoja strokovna organizacija v tovarni »Šešir«. Organizacija je takoj v svojem početku začela delo za ureditev delovnih razmer, ki so bile do tedaj v tovarni za delavstvo zelo nepovoljne. Borba, ki jo je v tej smeri začela in vodila organizacija, je bila težka, vendar ni ostala brez uspehov. Delovne razmere so se v korist delavstvu v marsičem zboljšale. Organizacija je izvojevala sklenitev kolektivne pogodbe, glasom katere se je ustrdil in zboljšal položaj delavstva. Če danes prebimo delo organizacije v tem času, moramo priznati, da je bilo to delo veliko. In če je bilo delo veliko, potem je to dokaz, kako velika in neodložljiva je bila potreba po ustanovitvi strokovne organizacije.

Prepričani smo, da se celokupno delavstvo — razen par nezavednih, ki so ostali izven organizacije — dobro zaveda, kolike važnosti je zanje organizacija. Podjetje stalno skrbi, da ima organizacija dovolj dela, ker se stalno ponavljajo nove krivice, katere sekaajo nove rane delavstvu. Podjetje ima še vedno mnogo možnosti in prilike za šikaniranje in preganjanje organiziranega delavstva. Zadnji dogodki so nam vsem jasen dokaz, da podjetje še vedno vztraja na tem, da izpodkoplje solidarnost delavstva, onemogoči organizacijo in uveljavi popoln absolutizem.

To ugotovitev nam potrjuje zlasti dejstvo, da je bil na dopust poslan med drugimi tudi glavni obratni zaupnik, katerega bi podjetje brez nadaljnega moralo zaposliti. S tem je podjetje hotelo diskreditirati funkcijo glavnega zaupnika. Pa tudi pri odrejanju dopustov se ni postopalo tako, kot bi bilo pravilno. Pri tem je podjetje na novo dokazalo, da mu je ljubši oni delavec, ki ni organiziran. Veseli nas, da je v tovarni le samo par takih delavcev in delavk, ki so se postavili na stran delodajalcev, ker upajo, da bodo s tem dosegli boljši položaj. Ti delavci se pač ne zavedajo, da suženjstvo niso odpravili delodajalci (kapitalisti) in da vse socialne pridobitve, ki jih delavstvo danes uživa, niso sad delodajalcev, ampak da si je vse to priborilo delavstvo potom svojih strokovnih organizacij. S tem pa nikakor nismo hoteli reči, da je organizirano delavstvo proti podjetjem. Nasprotno, organizirano delavstvo hoče, da podjetje uspeva in se krepi. Zahteva pa tudi, da se upoštevajo pravice delavstva, ki izvirajo iz njihovega dela. Organizirano delavstvo hoče red in mir v obratih. Zato odločno odklanja krivice, ki jih povzročajo gotovi predpostavljani v obratu. Delavstvo tovarne »Šešir« je danes trdno uverjeno, da je na pravi poti, da bo le po tej poti v stanu varovati svoje pravice in zboljšati svoj položaj. Ta vera je danes v delavstvu že tako močno ukoreninjena, da je ne bo zlomil nihče, najmanj pa onih par klečepalcev, ki so bodisi zavestno ali podzavestno ostali izven organizacije. Organizirani gremo naprej z geslom: Kdor ni z nami, je proti nam!

Tekstilno delavstvo

Litija. Naša skupina je uvedla redne mesečne sestanke. Na teh sestankih so predavanja v vseh važnih delavskih problemih. Na sestanku, ki je bil v nedeljo popoldne, je govoril tovariš Marinček o delovnem pravu. To vprašanje smo premetrili teoretično in tudi praktično, ko se je par slučajev, ki so obstojali pri nas, kar na licu mesta razložilo.

Ker je pomlad in so nastopili lepši dnevi, gredo tovariši in tovarišice, kar je prav, v prosto naravo. Zato bodo sedaj mesečni sestanki ob sobotah zvečer. Sicer bomo še posebej opozorili na to člane, vendar naj pa vzamejo to že sedaj na znanje. Prihodnjič bomo razpravljali o borzah dela ali pa o temi: Krščanstvo kot socialni faktor.

Vrban v konkurzu. — Pri zborovanju upnikov predlaga Vrban: Gospodje, ponujam vam 30 odstotkov. — Upniki zahtevajo 50 odstotkov. — Vrban: Ne! Kaj bom pa pri kupčiji potem jaz zaslužil!

O fičafajih

»Naš list« je priobčil članek »Kanon in strojnica v Avstriji«. Ta članek so ponatisnili in ga razširjajo v večjih množinah kot letak.

Članek ugotavlja, da je bila v Avstriji temeljito poražena boljševiška Moskva. **Porazil jo je katolicizem.** (Podčrtali mi.) Dalje. Nepristransko mnenje je, da se je po zmagi Dunaj kakor oddahnil. Rešitev izpod marksističnega jarma primerjajo osvoboditvi Dunaja izpod turškega jarma. Rdeči so 15 let vladali na Dunaju, zatirali svobodo, nalagali strašne davke, silili delavstvo, da naj odpade od Cerkev, šolo napravili čisto brezversko itd.

Po porazu marksistov se je pričelo na Dunaju novo življenje. Na dunajskem rotovžu so obesili v glavni dvorani na steno križ... delavstvo se vrača trumoma nazaj v Cerkev... In če socialisti zamerijo, da je šel katoliški kaneler nad nje tudi s težkimi kanoni, je moral to napraviti, ker so bili oboroženi tudi socialisti. »Ali naj gre mar Dollfuss nad do zob oborožene boljševike s fičafajem?!« — vzklika zelo duhovito pisec članka.

Kot prepričani katoličani odločno protestiramo proti temu, da se spravlja krščanstvo odnošno katolicizem kot tak v zvezo s februarškimi dogodki na Dunaju.

Ako premetrino dejstva, kakršna so, moramo priti do drugačnih zaključkov, kakor pa pisec članka v »Našem listu«. Dejstva so: Socialisti so prišli do oblasti na Dunaju zakonitim putem. To oblast so si utrdili v prvi vrsti s svojim socialnim delom, ki ni bilo majhno. Ako omenimo le stanovanjsko akcijo. Nobena država ni kaj takega napravila. Davki so bili sicer precejšnji, toda prizadeti so bili v prvi vrsti tisti sloji, ki so davke lahko plačali, predvsem rentniki. Z njihovo protiversko akcijo se seveda nikoli ne moremo strinjati. Toda ta akcija se je razvijala v svobodnem tekmovanju sil. Katoličani so tudi bili svobodni v svoji propagandi. Če niso uspeli, niso krivi socialisti. Dejstvo, da so krščanski socialci kot politična stranka katoličanov vedno bolj nazadovali, socialisti vedno bolj rastle — na Dunaju so dobili pri zadnjih volitvah tri petine glasov, krščanski socialci pa eno petino; v celi državi so pa dobili 41% glasov — dokazuje, da se je masa obračala od njih. Dosedaj je pa bilo tako, da je vladajoča stranka, zlasti če je bila toliko let na vladi kakor krščanski socialci, rastla. Končno je prišlo tako daleč, da se krščanski socialci niso upali več iti pred ljudstvo. Protizakonito so pogazili ustavo, na katero je katoliški Miklas svečano prisegel, uvedli nasilno diktatorski režim.

Nadaljnja dejstva so, da so socialisti dvakrat predlagali, da se naj vse stranke razorože. Ko so pritiskali narodni socialisti in Hajmver, so ponudili socialisti Dollfussu zvezo. Pristali so celo na stanovsko ureditev države, zahtevali so le, da se ustava ohrani, da se ohrani svoboda tiska in tajna ter splošna volilna pravica. Na ta način bi bila stvorjena tričetrtinska večina in bi šla vlada lahko vsak čas na volitve in si ji ne bi bilo treba skrivati za izjemne, s silo privlečene zakone.

Zakaj ni pristal Dollfuss na tako zvezo?

Odločilno so vplivali na to italijanska diplomacija, veleposestva in bivši k. u. k. oficirji. Veleposestniki, razni grofje, so radi

svoje lenobe in radi svoje zapravljenosti popolnoma propadli. Ako bi zavladata v Avstriji bolj socialna smer, bi morali vendar enkrat pričeti delati. Dokler bi ostalo ustavno življenje v Avstriji, tudi privrženci monarhije ne bi mogli priti na svoj račun. Zato so zahtevali ukinitve ustave. Italija, ki je sicer zavračala za Avstrijo Hitlerja, pač pa podpirala Hajmver, ker je popolnoma kopiral italijanski režim in je od njega tudi dejansko podpiran, je zahtevala, da morajo dobiti mesta v vladi tudi hajmverovci, zadnji so pa zahtevali, da se razpuste marksistične politične, strokovne in gospodarske organizacije in da se Hajmver oboroži iz državnih zalog. Ker se je vojni minister Vaugoin temu uprl, ga je Dollfuss nagnal, na njegovo mesto pa je prišel legitimist Fey, **Hajmver je bil oborožen iz državnih zalog.**

Nato se je pričelo. Marksiste so pričeli šikanirati, preiskave so bile na dnevnem redu, Hajmver je dva dni pred izbruhom vojne zasedel vsa mesta, socialisti so bili postavljeni pred izbiro: Ali se udajo brez odpora, ali skušajo braniti to, kar so imeli, z bojem. Poleg tega so morali braniti še ustavo. Da so bili tepeni, ni nič čudnega. Niso imeli ne kanonov, ne havbic, ne plinov, ne radija. Bili so premagani, nekateri justifikirani. **Težko ranjeni delavec, oče štirih otrok, Münchreiter, je bil na nosilih prinesen pred sodišče in tudi na nosilih so ga odnesli na vešala.**

Karte so sedaj čisto jasne. Italija komandira v Avstriji, Starhemberg sili na oblast in bo tudi prišel; kdaj, je le še vprašanje časa. Tako se bo ta boj med »katolištvom in boljševizmom« končal v obliki nacionalnega šovinizma v plutokraciji skrahirane aristokracije.

Še o spreobrnitvi delavcev. Na spreobrnitev delajo tako: kdor ostane še brezverec, ne dobi niti dela, niti podpor, pa še preganjanje je lahko. Zato spreobračanja. Toda Bog nas varuj takih spreobrnjenec! Ako bodo napravili dušni pastirji svoje, to je, da se bodo otrešli vseh teh političnih spekulacij in prikazali s svojim delom in s svojim lastnim zgledom resničnega Kristusa, potem bo zlo manjše, drugače bodo pa ti spreobrnjeneci še bolj zasovražili katoliško vero.

Krščanstvo, katolicizem je duhovna sila. Zajeti mora srca in duše. Zato mu je kot takemu surova sila tuja. Kristus je Petru dal sam temeljit pouk. Zato se mora otresti vseh sil, ki bi hotele z njim špekulirati. Najhujše je, če se kaj dela v imenu krščanstva, pa ni krščansko. Množice pričnejo ocenjevati krščanstvo po takih pojavih, zato postanejo napram njemu nezaupljive, končno odpadejo. Niso mogle videti resničnega Kristusa. Le tako krščanstvo, odnošno katoličanstvo more ogreti ljudi in zmagati. Katolištvo, ki ga prikazuje Dollfuss avstrijskemu ljudstvu in javnosti, pa je le katoliško fičafajstvo ali fičafajsko katolištvo in nima z resničnim katolicizmom prav nobene zveze.

Socialno gosp. zanimivosti

Poraba mila na enega prebivalca in to na leto, znaša v Ameriki 11,5 kg, na Nizozemskem 11, na Angleškem 8,8, v Franciji 7,9, v Nemčiji 6,3, v Italiji 4, v Rusiji 2,5, na Poljskem 1,8 kg. Največ mila se tedaj porabi v Ameriki in najmanj na Poljskem. Škoda, ker ni podatkov tudi za Jugoslavijo.

